

نقدی بر فعالیت‌های فراقانونی وزارت نیرو

دروغ بزرگ

مگر می‌شود به همین راحتی کسی که تنها رنج دوره زندگی‌ش تحمل مصائب پشت میز نشینی و زدن امضا بوده، تصمیم بگیرد که کشاورزان را از هست و نیست ساقط کند؟!

مگر همین پروانه‌ها را وزارت نیرو با علم به وضعیت منابع آبی صادر نکرد! حالا چه شده که امروز بعد از گذشت ۴۰، ۵۰ سال می‌گویید برداشت شما بیش از توان سفره است؟! مگر من کشاورز، کارمند و کارشناس و زمین‌شناس بودم که بدانم برداشت، بیش از توان سفره است؟! ایشان پروانه‌ها را صادر کرده‌اند و من تنها کشاورزی کرده‌ام. ما کشاورزان با اعتماد به مجوزها تمام داشته‌هایمان را با هزار امید در کشاورزی هزینه کردیم.

با خود می‌گفتم مگر می‌شود که مجلس و شورای

مظفر محمدی، باغدار

منطقه زرنند کرمان

از دوستانم شنیده بودم که وزارت نیرو قصد دارد مجوز برداشت آب چاه‌های مجاز کشاورزی که چند دهه پیش صادر کرده‌است را به نصف

کاهش دهد. دلیل این کاهش، برداشت بیش از توان سفره‌های آب زیرزمینی عنوان می‌شد. ابتدا این موضوع را در حد یک شایعه و لاف خبری می‌دانستم؛ چون برایم این سوالات مطرح بود که چطور ممکن است با یک تصمیم، باغاتی که در اغلب موارد عمرشان از عمر کارمندی مسئولان وزارت نیرو و شرکت‌های آب منطقه‌ای بیشتر است را با کم کردن دبی پروانه‌ها، خشک کنند؟!!

کمتری اعلام کند، من باید چکار کنم؟! به هر حال، یک کشور پر از مهندس و کارمند خوش‌پوش و شیک و تر و تمیز، مترقی‌تر و متمدن‌تر به نظر می‌رسد یا یک کشور پر از کشاورز آفتاب‌سوخته و خاک‌آلود زبان نفهم!

همین‌طور که این تصورات از ذهنم می‌گذشت، دوباره شروع کردم به خواندن متن. آنجا نوشته شده بود در اولین قدم باید پروانه‌ها بر اساس آیین‌نامه مصرف بهینه آب کشاورزی و بر اساس سطح زیر کشت، الگوی کشت و هیدرومدول آبیاری اصلاح و بازنگری شوند.

این بخش را که خواندم خوشحال شدم! چون برداشت ما سال‌ها کمتر از میزان نیاز واقعی‌مان بود، ولی زهی خیال باطل! چرا که ادامه متن مشخص می‌کرد که منظور از اصلاح در این آیین‌نامه، تنها کاهش دبی برداشت از پروانه‌ها به هر صورت ممکن بود! چرا؟ چون بر اساس این دستورالعمل قرار است وزیر محترم نیرو یک عدد به‌عنوان آب قابل برنامه‌ریزی ابلاغ کند تا بر اساس آن دو محدوده تعیین شود: محدوده «الف» - محدوده‌ای که حجم پروانه‌های اصلاح شده کمتر از میزان آب قابل برنامه‌ریزی است که در این محدوده وزارت نیرو برای آب مازاد آن می‌تواند تخصیص‌های جدیدی برنامه‌ریزی کند! بر این اساس ۱۰ درصد از آب مازاد می‌تواند به تأمین نیازهای شرب و صنعت آبی اختصاص پیدا کند و ۹۰ درصد مابقی را به چاه‌های فاقد پروانه تخصیص دهد!

بسیار حیرت‌آور اینکه، در این دستورالعمل به این حد از اجحاف هم بسنده نشده و تأکید شده‌است اگر در محدوده «الف» ۹۰ درصد حجم آب حاصل از کاهش لیتراژ چاه‌های دارای پروانه مجاز کفاف تأمین آب چاه‌های فاقد پروانه را نداد، باید یک ضریب تعدیل در نظر بگیرند تا حدی که آب چاه‌های غیرمجاز تأمین شود!

خواندن این بخش از دستورالعمل آنقدر برایم سخت بود که دیگر دل و دماغی برای خواندن ادامه دستورالعمل نداشتم. اما کنجکاویم اجازه نمی‌داد ادامه ندهم. با خودم گفتم از این که بدتر نمی‌شود. ادامه بدهم شاید محدوده مطالعاتی «ب» برای من کشاورز نفعی داشته‌باشد. ولی ای کاش خواندن این متن را ادامه نداده بودم! چون در محدوده «ب» که ظاهراً آب مازادی برای تخصیص‌های جدید و تأمین آب چاه‌های فاقد پروانه وجود ندارد، قرار است وزارت نیرو با اعمال یک ضریب تعدیل، باز هم از برداشت ما بهره‌برداران مجاز کم کند تا از خجالت بهره‌برداران غیر مجاز در بیاید!

درست اینجا بود که حسرت خوردم که ای کاش چاه غیرمجاز داشتیم و مشمول دلسوزی و تلاش مسئولان برای مجوزدار کردن آن می‌شدیم. به‌نظرم چاه‌هایمان غیرقانونی باشند در سرمان کمتر است!

تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل

نگهبان این اجازه را بدهند که مال مردم به‌راحتی غصب شود؟! یعنی وزارت نیرو هیچ مسئولیتی در قبال پروانه‌های صادره و تبعات آن ندارد؟

گذشت تا اینکه مدتی پیش برای تمدید پروانه گذرم به شرکت آب منطقه‌ای افتاد، ناباورانه دیدم که بدون اطلاع، پروانه بهره‌برداری چاه آبم ۲۵ درصد کم شده‌است! پایین پروانه بهره‌برداری نوشته شده بود: «این پروانه بر اساس دستورالعمل سوم طرح احیا و تعادل بخشی آب‌های زیرزمینی، اصلاح و تعدیل شده‌است و پروانه‌های قبل از درجه اعتبار ساقط است.»

با خودم گفتم این چه دستورالعملی است که توانسته به این راحتی از حق برداشت آب کم کند. با هزار زحمت دستورالعمل را پیدا کردم عنوانش این بود: «دستورالعمل سوم طرح احیا و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی: دستورالعمل اجرای توأمان آیین‌نامه اجرایی مصرف بهینه آب کشاورزی و قانون تعیین تکلیف چاه‌های آب فاقد پروانه بهره‌برداری»

متوجه شدم که این دستورالعمل تنها یک دستورالعمل داخلی است که توسط وزارت نیرو در تیرماه سال ۱۳۹۴ با استناد به مصوبات جلسه ۱۵ شورای عالی آب ابلاغ شده‌است! اما این نکته توجهم را به خودش جلب کرد که پانزدهمین جلسه شورای عالی آب در سال ۱۳۹۳ برگزار شده‌بود، در حالی که دستورالعمل مذکور در تیرماه سال ۱۳۹۴ تهیه شده بود! خوشحال بودم که از این دستورالعمل آتو گرفتم، ولی بعداً به خودم نپیچ زدم که نه احتمالاً من اشتباه می‌کنم. هر چه باشد این دستورالعمل توسط کلی کارشناس و مسئول و وکیل تهیه و تصویب شده‌است!

با کنجکاوی شروع به خواندن دستورالعمل کردم. در متن آن نوشته بود که میزان برداشت‌ها باید به اندازه آب قابل برنامه‌ریزی باشد. ولی آب قابل برنامه‌ریزی تعریف مشخصی نداشت! بعد از چندبار خواندن متن متوجه شدم تعریف آب قابل برنامه‌ریزی درست مثل این است که وزیر محترم هر سال یک عددی را به‌عنوان میزان برداشت آب چاه‌های مجاز کشاورزی اعلام می‌کند و از فردای آن روز همه چاه‌های کشاورزی موظفند بیشتر از آن مقدار برداشت نکنند. با خودم گفتم یعنی واقعاً این‌طور می‌شود! با خود گفتم بله حتماً می‌شود! چون شورای عالی آب این دستورالعمل را تصویب کرده، کلی کارشناس و مهندس و دکتر وقت صرف کردند و این دستورالعمل را تنظیم کرده‌اند!

اما تکلیف من کشاورز چیست! تکلیف باغم که ۴۰ سال پیش با هزار زحمت درست کردم و هر سال کلی خرج آن کردم چه می‌شود؟ اصلاً اگر یک روز جناب وزیر خوش نیامد که کشورمان کشاورز آفتاب‌سوخته و خاک‌آلود داشته‌باشد و هر سال عدد